

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

GRADIVO

»Ozaveščanje in izobraževanje kmetov za izvajanje naravovarstvenih intervencij SKP 2023-2027«

Prikaz varstvenih ukrepov za ohranjanje **Habitatov ptic ekstenzivnih vlažnih travnikov** na območju Natura 2000 Ljubljansko barje

Avtorji: Ana Pečjak, Anton Zavodnik (KGZS Zavod LJ), Gregor Šilc, mag. Mateja Žvikart, Aljaž Novak (ZRSVN)

Za vsebino je odgovorna Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije s podizvajalci

Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja 2023-2027 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

avgust, 2023

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	3
2. KOSEC (<i>Crex crex</i>).....	4
3. ZAKAJ JE ZA OHRANJANJE PTIC, KI GNEZDIJO NA TLEH POMEMBEN NAČIN KOŠNJE?	5
4. PREDSTAVITEV OPERACIJE »HABITATI PTIC EKSTENZIVNIH VLAŽNIH TRAVNIKOV«	6
5. KAJ OGROŽA HABITATE PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV?	9
6. OHRANJENOST KOSCA NA BARJU	10
7. ZAKAJ JE DOBRO, DA SE KMETJE ODLOČITE ZA IZVAJANJE OPERACIJE »HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV«?	10
8. ODGOVORI NA NAJPOGOSTEJŠA VPRAŠANJA.....	11
9. DODATNE INFORMACIJE	12
10. LITERATURA	12

1. UVOD

Kmetijstvo s svojo dejavnostjo koristi naravne vire in ustvarja življenjska okolja. Po drugi strani pa lahko povzroča tudi zelo škodljive ali celo uničujoče vplive na naravo. Zato za kmetijsko dejavnost že desetletja velja, da jo je treba obravnavati v njeni večfunkcijski vlogi in poleg osnovne naloge pridelave hrane za ljudi in živali, poskrbeti tudi za čim manjše negativne vplive na drugih področjih.

Čista pitna voda, zdrava hrana, ki je bila pridelana v čisti in neonesnaženi zemlji, neokrnjena narava, kjer po napornem dnevu najdemo trenutek miru in sprostitve,... To so le nekatere dobrobiti narave, ki jih morda poznate tudi pod izrazom »ekosistemske storitve«. Gre za storitve, ki jih ohranjena narava brezplačno omogoča človeku. Ko pa človek ohranjenost narave poruši, se izgubijo tudi ekosistemske storitve. Za »popravilo« škode je potrebnega veliko več denarja in časa, pa še končni rezultat ni vedno uspešen.

Tudi ali predvsem zaradi tega je tako zelo pomembno, da se vse dejavnosti načrtujejo trajnostno in s čim manj škodljivimi vplivi.

Kmetje lahko k ohranjanju narave pripomorete z izvajanjem kmetijskih praks, ki upoštevajo ekološke zahteve ogroženih vrst in njihovih habitatov ter na ta način poskrbite za njihovo dolgoročno ohranjanje.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije skupaj s kmetijsko gozdarskimi zavodi in Zavodom RS za varstvo narave v letu 2023 sodelujeta pri izvajanju aktivnosti Javnega naročila Ozaveščanje in izobraževanje kmetov za izvajanje naravovarstvenih intervencij strateškega načrta SKP 2023-2027.

Predmet javnega naročila je ozaveščanje in izobraževanje kmetov, ki kmetujejo na najbolj ranljivih območjih Natura 2000 in drugih varstvenih območjih, za izvajanje naravovarstvenih intervencij strateškega načrta SKP 2023-2027 .

Cilj in namen ozaveščanja in izobraževanja kmetov za izvajanje naravovarstvenih intervencij strateškega načrta SKP 2023-2027 je boljša usposobljenost, ozaveščenost in razumevanje vsebin s področja ohranjanja narave in krajine ter podnebnih sprememb in posledično lažje odločanje za vključitev v izvajanje posameznih operacij.

Ozaveščanje in usposabljanje kmetov v sklopu izvajanja aktivnosti javnega naročila poteka skozi izvedbo desetih **demonstracijskih delavnic** s področja določenih operacij KOPOP in SOPO na izbranih območjih Natura 2000 ter z izvedbo **200 individualnih obiskov kmetijskih gospodarstev** na celotnem območju Slovenije. Posamezne obiske bosta izvedla skupaj strokovnjak iz poznavanja vsebin biotske raznovrstnosti in strokovnjak poznavanja vsebin kmetijstva in strateškega načrta.

Tudi v novem obdobju izvajanja Skupne kmetijske politike 2023 - 2027 se kmetje lahko vključujejo v izvajanje zahtevnejših, nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki prispevajo k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam ter k varovanju naravnih virov in biotske raznovrstnosti. Temu so v prvi vrsti namenjene tri KOPOP intervencije:

- intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podnebne spremembe (KOPOP_PS),
- intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – naravni viri (KOPOP_NV)
- intervencija Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – biotska raznovrstnost in krajina (KOPOP_BK),

s skupno 31 operacijami.

V nadaljevanju predstavljena operacija **Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov** je operacija znotraj intervencije **KMETIJSKO – OKOLJSKA - PODNEBNA PLAČILA – BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN KRAJINA (KOPOP_BK)**

Namen intervencije KOPOP_BK je podpiranje kmetijstva in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine. Poleg operacije Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov je znotraj intervencije še 14 drugih operacij (Posebni traviščni habitat (HAB), Visokodebelni travniški sadovnjaki (VTSA), Strmi travniki (S_50), Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (ITRV), Sobivanje z velikimi zvermi (operacija ZVE), Planinska paša (PP)....

2. KOSEC (*Crex crex*)

Kosec (*Crex crex*) ptica selivka, ki se iz prezimovališč v Afriki vračajo na svoja gnezdišča konec aprila ali v začetku maja. Samci z značilnim "krrrek - krrrek", ki spominja na brušenje kose poskušajo privabiti samice in jim sporočajo, da so našli primerno mesto za gnezdenje. Kosec za gnezdenje potrebuje pozno košene in negnojene travnike, kjer je trava dovolj redka, da se lahko giblje; dovolj visoka, da se lahko skriva in kjer je dovolj nevretenčarjev, s katerimi se lahko prehrani. Oblikovanje prvih legel poteka od sredine maja do začetka junija. Gnezda koscev je preprosta vdolbina v tleh, pokrita s travo, zelišči in listi in skrbno skrita v gosti travniški vegetaciji. Mladiči po izvalitvi hitro zapustijo gnezdo, zato je smrtnost v tem obdobju zelo visoka. V kolikor so razmere ugodne, samice mladiče prvega legla zapustijo pri starosti 10-15 dni, kar je povezano z oblikovanjem drugega legla.

V preteklosti so kosci naseljevali nižinska barja in obsežne poplavne ravnice vzdolž večjih rek. Danes je primarni koščev habitat zelo redek, saj zaradi različnih groženj vse bolj izginja. Kosci se izogibajo intenzivno gnojenim silažnim travnikom, saj so le-ti košeni prezgodaj in/ali imajo pregosto vegetacijo. Prezgodnja košnja vodi v pomor celotnega zaroda. Če mladiči po košnji in spravilu krme preživijo pa so kasneje bolj izpostavljeni plenilcem. Zato je izrednega pomena, da na območjih, kjer gnezdi kosec, izvajamo prilagojene kmetijske prakse.

Kosec (*Crex crex*), FOTO: Arhiv projekta LIFE-IP NATURA.SI)

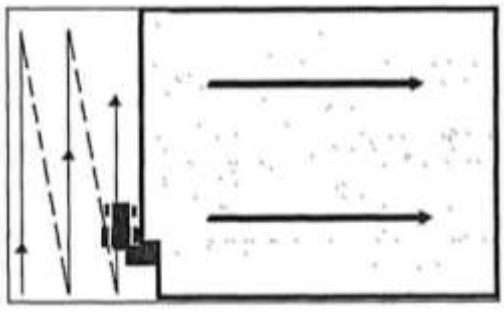
3. ZAKAJ JE ZA OHRANJANJE PTIC, KI GNEZDIJO NA TLEH POMEMBEN NAČIN KOŠNJE?

Košnja s strojno mehanizacijo je v Evropi najpogosteje omenjan dejavnik, ki povzroča upadanje populacij kosca. Sodobna in zmogljiva mehanizacija omogoča, da se naenkrat (v zelo kratkem času) pokosijo velike travniške površine. Mladiči kosca so se kosilnici sposobni vsaj deloma umakniti pri starosti dveh dni, vendar ne gredo na čistino, temveč se potuhnejo v zadnjih delih nepokošene trave. Če se travnik pokosi do konca, jih na teh mestih kosilnica večinoma pomori. Raziskave v zahodni Evropi so pokazale, da so izgube mladičev pri takem načinu košnje med 27 - 86 %.

Ker je ustrezen način košnje ključnega pomena za ohranjanje te vrste, operacija Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov vsebuje tudi zahteve glede načina košnje in sicer:

Od enega roba travnika proti drugemu

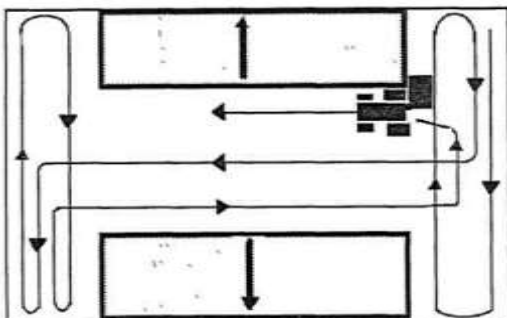
Pri tem načinu se košnja začne na enem robu travnika in poteka do drugega roba. Ta način je primeren za dovolj široke travnike. Na ozkih in dolgih travnikih, ki so v večini pa je najprimernejši način od sredine travnika navzven.

Vir slike: Tyler, Glen - The Ecology of the Corncrake with special reference to the effect of mowing on breeding (https://www.researchgate.net/figure/Diagrams-of-plan-views-of-outside-in-inside-out-and-strip-mowing-patterns-mowed_fig13_237544937)

Od sredine travnika navzven

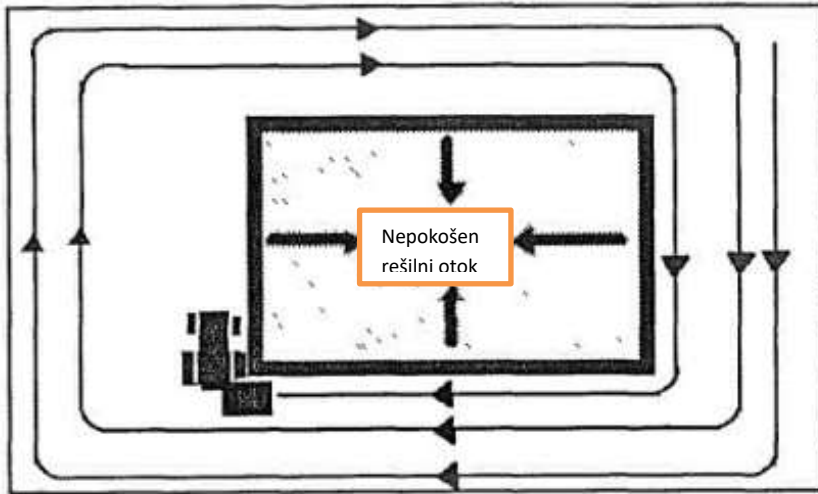
Pri tem načinu košnje se košnja začne na sredini travnika in poteka od sredine proti robu.

Vir slike: Tyler, Glen - The Ecology of the Corncrake with special reference to the effect of mowing on breeding (https://www.researchgate.net/figure/Diagrams-of-plan-views-of-outside-in-inside-out-and-strip-mowing-patterns-mowed_fig13_237544937)

Od roba travnika proti sredini s puščanjem nekošenega rešilnega otoka

Pri tem načinu košnje se košnja začne na robu travnika in poteka proti sredini pri čemer se na sredini pusti nepokošen del trave – t.i. nepokošen rešilni otok, ki mora biti na najožjem delu širok vsaj 10m in ne širši od 20m.

Vir slike: Tyler, Glen - The Ecology of the Corncrake with special reference to the effect of mowing on breeding (https://www.researchgate.net/figure/Diagrams-of-plan-views-of-outside-in-inside-out-and-strip-mowing-patterns-mowed_fig13_237544937)

Vsi zgoraj navedeni načini omogočajo mladičem kosca, da se ob košnji pravočasno umaknejo na varno. Kmetje se ob vstopu v operacijo odločite, kateri od zgoraj navedenih načinov je najprimernejši za posamezno površino oz. GERK in tak način košnje izvajate celotno obveznost petih let.

4. PREDSTAVITEV OPERACIJE »HABITATI PTIC EKSTENZIVNIH VLAŽNIH TRAVNIKOV«

Operacija je upravljavsko-rezultatska – ima upravljavski del, pri katerem je plačilo odvisno od izvajanja določenih zahtev. Upravljavski del je nadgrajen z rezultatskim delom, pri katerem je plačilo odvisno od rezultata – prisotnosti kosca.

a) Upravljavski del:

Izvaja se v dveh stopnjah zahtevnosti:

Stopnja I:

- Košnja je dovoljena od **10. julija** tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten ali od **1. avgusta** tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z vsakoletnim monitoringom kosca, ki poteka v okviru monitoringa populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000.
- Košnja poteka od sredine travnika navzven ali z ene strani travnika proti drugi ali od zunanjega roba travnika proti sredini.

- Pri košnji od zunanjega roba travnika proti sredini se (na sredini) travnika obvezno pusti t.i. nepokošen rešilni otok, ki na najožjem delu meri od najmanj 10 m, na najširšem pa do največ 20 m.
- Rešilni otok mora upravičenec pokositi v tekočem letu, a ne prej kot tri dni po košnji glavnine travnika.
- Gnojenje, paša in mulčenje niso dovoljeni.
- V primerih poplav oziroma izdatne namočenosti tal, ki ne omogočajo strojne obdelave (košnje), mora upravičenec travnike vseeno vzdrževati, saj je rast lesnih vrst (npr. vrba, krhlika) v takih rastnih razmerah zelo bujna. Ker je strojna obdelava (košnja) travnika zaradi namočenosti nemogoča, mora upravičenec v tekočem letu ročno odstraniti mlade poganjke lesnih vrst, zaradi česar je upravičen do polnega plačila.
- V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oziroma obvezno izvesti interventno košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje/paše v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje.
- Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.

Stopnja II:

- Izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za stopnjo I.
- Za GERK-e, velikosti najmanj 0,3 ha, v tekočem letu na travniku površina strnjenelega nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika.
- Nepokošeni pas se mora v naslednjem letu pokositi od 10. julija oziroma od 1. avgusta, pri čemer je obvezno spravilo travinja s površine tega pasu.
- Če je površina 10 ha ali več, je strnjen nepokošeni pas lahko v dveh ali več delih, pri čemer ta nepokošeni pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in ne večji od 1 ha.
- Na KMG je treba hraniti skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

b) Rezultatski del:

Pozitiven rezultat predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev. Za doseganje rezultata – gnezditvenega oziroma prehranjevalnega habitata kosca – upravičenec prejme plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah:

1. **stopnja – prehranjevalni habitat:** plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost prehranjevalnega habitata kosca. To je območje v radiju 150 m okoli pojočega samca kosca, ki predstavlja njegov življenjski prostor in območje, na katerem se prehranjuje.
2. **stopnja – gnezditveni habitat:** plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost gnezditvenega habitata kosca. To je območje v radiju 50 m okoli pojočega samca. Gre za ozko območje, na katerem samec privablja samico in kjer si bo samica naredila gnezdo.
3. **stopnja – zgostitev populacije:** plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost prehranjevalnih in gnezditvenih habitatov več osebkov kosca na istem območju. Območja, kjer so pogoji ugodni in je naravnih virov dovolj, da je mogoče preživetje več posameznih osebkov kosca, so za ptice najboljši predeli travnikov. Na teh območjih pride do t.i. zgostitve populacije.

Druge zahteve za izvajanje:

- GERK, večji od 1 ha lahko upravičenec ob vstopu v operacijo razdeli na dve poljini, ki se pri določanju časovne rabe obravnavata kot dve ločeni enoti.
- Operacija se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK.
- Lokacija izvajanja operacije v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošeni pas pri upravljavskem VTR_2 ne sme biti na istem delu GERK dve leti zaporedoma.
- Operacija se izvaja na območjih pojavljanja VTR.
- Obvezno je spravilo travinja.
- Pri košnji od zunanje strani travnika navznoter se nepokošen rešilni otok pusti samo ob prvi košnji v tekočem letu.
- Uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto.

Kakšna je višina finančnih nadomestil?

Letna višina plačila znaša za operacijo BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov:

a) upravljavski del:

- **stopnja I:** košnja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu: **349,99 EUR/ha**
- **stopnja I:** košnja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka: **386,59 EUR/ha**
- **stopnja II:** košnja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu in nepokošen pas: **395,49 EUR/ha**
- **stopnja II:** košnja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka in nepokošen pas: **432,09 EUR/ha**

b) rezultatski del:*

1. stopnja – **prehranjevalni habitat: 151,20 EUR/ha**
2. stopnja – **gnezdilni habitat: 359,10 EUR/ha**
3. stopnja – **zgostitve populacij:**
 - dva prehranjevalna habitata: **302,40 EUR/ha**
 - trije ali več prehranjevalnih habitatov: **456,60 EUR/ha**
 - prehranjevalni habitat in gnezdilni habitat: **510,30 EUR/ha**
 - trije ali več prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov: **661,50 EUR/ha**

* Plačilo za doseganje rezultata ni vezano na celoten GERK, temveč le na površino z rezultatom (radij okoli pojočega kosca). Upoštevati je treba tudi, da najvišja plačila za zgostitve v naravi nastopijo razmeroma redko in zaradi drobne parcelacije upravičenec praviloma dobi le delež zneska.

5. KAJ OGROŽA HABITATE PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV?

Dejavniki, ki vplivajo na velikost populacij kosca so:

Propadanje gnezd zaradi zgodnje košnje in povečana smrtnost mladičev med košnjo

Zaradi izsuševanja in intenzifikacije vlažnih travnikov se lahko danes ti travniki kosijo bolj zgodaj in ravno v času gnezdenja kosca. Zaradi zgodnje košnje propade veliko koščevih gnezd. Oblikovanje drugih legel pa je marsikje nemogoče, saj so vsi travniki pokošeni naenkrat.

Sodobna mehanizacija omogoča košnjo pri večjih hitrostih, zaradi česar se mladiči kosca ne uspejo pravočasno umakniti na varno.

Spreminjanje rabe vlažnih in mokrotnih travnikov

V zadnjih desetletjih je bilo veliko vlažnih in mokrotnih travnikov preoranih v njive ali pa so se na teh površinah vzpostavili različni nasadi s čimer je kosec izgubil svoj življenjski prostor.

Intenziviranje travnikov

Z izsuševanjem travnikov in uporabe gnojil je na teh površinah možno izboljšati proizvodni potencial. Intenzivnejša raba travnikov s seboj prinaša možnost zgodnejše in pogostejše košnje ter posledično spremembe travne ruše. Vsi naštetih dejavniki pa negativno vplivajo na gnezditveno uspešnost kosca.

Opuščanje rabe in zaraščanje

Tudi opuščanje rabe travnikov, ki vodi v zaraščanje pomeni izgubo življenjskega prostora kosca.

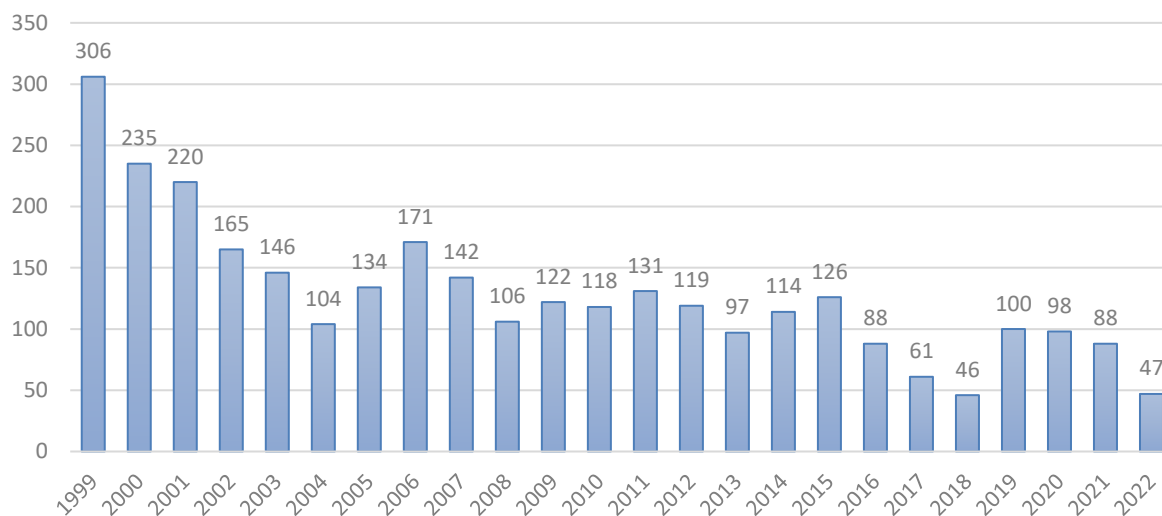
Interes kmetov po pridelovanju kvalitetne krme na ravninskih območjih, kjer je obdelava lažja je velik, zato pogosto prihaja do konflikta interesov. Dohodek pridelka na 1 ha koruze je gospodarsko bistveno bolj zanimiv kot nadomestila.

Zaradi nujnosti ohranjanja habitatov in narave je potrebno poiskati kompromise in določiti čim več površin, ki jih varujemo. Kmetje lahko pristopite h KOPOP operaciji VTR prednostno na površinah, kjer so naravne danosti manj ugodne za kmetovanje. Kmetijska obdelava in vlaganja v gnojila ter semena, so na določenih območjih, kjer so naravne danosti neugodne, nesmiselna. Na takih površinah, lahko kmetje vsaj del površin namenite naravi. Ob opustitvi uporabe mineralnih gnojil na travnikih, se habitat hitro povrne v ugodno stanje za kosca. Rast rastlin se ob opustitvi gnojenja upočasni, zato tudi ni potrebe po zgodnji košnji. Na ta način lahko pridelamo zmerno kvalitetno krmo, ki jo porabimo za nižje kategorije živali, ki nimajo visokih potreb po kvalitetni krmi.

Na območjih, kjer kosec je prisoten, kosimo po 1. avgustu. To organsko maso lahko uporabimo za steljo. Z redno košnjo pa moramo ustvariti dovolj gosto rušo, ki prepreči, da bi invazivne rastline zasedle prazna mesta.

6. OHRANJENOST KOSCA NA BARJU

Število koscev na Ljubljanskem barju

Slika 1: Primerjava normaliziranega števila koscev, zabeleženih na Ljubljanskem barju v letih 1992 -2022.

Vir: Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000 v letu 2022 (DOPPS, 2022).

Od vstopa Slovenije v EU leta 2004 je trend populacije kosca na območju Ljubljanskega barja zmeren upad.

Najpomembnejši razlogi za upad populacije kosca na Ljubljanskem barju so uničevanje gnezd zaradi prezgodnje košnje, povečana smrtnost kebkov zaradi novih tehnologij košnje, izginjanje vlažnih in ekstenzivnih travnikov ter intenziviranje travnikov. Seveda obstajajo tudi drugi razlogi, na katere pa težje vplivamo.

7. ZAKAJ JE DOBRO, DA SE KMETJE ODLOČITE ZA IZVAJANJE OPERACIJE »HABITATI PTIC VLAŽNIH EKSTENZIVNIH TRAVNIKOV«?

- Z izvajanjem prilagojene kmetijske prakse boste na teh površinah ohranjali vse ekosistemske storitve. S tem se zmanjšujejo posledice oz. škoda zaradi npr. podnebnih sprememb ali izrednih dogodkov. Prihrani se tudi dodatno delo in denar pri odpravljanju škode oz. posledic.
- Z vpisom in izvajanjem operacije boste upravičeni do dodatnih finančnih sredstev.
- Z izvajanjem te operacije boste aktivno prispevali k ohranjanju narave in trajnostnem kmetovanju ter s tem pokazali družbeno odgovornost do živih bitij in soljudi.
- Izdelki in storitve, ki so povezani s trajnostnimi oblikami kmetovanja odpirajo možnosti za trženje izdelkov/storitev z dodano vrednostjo ali razširitev ponudbe na kmetiji v okviru dopolnilnih dejavnosti (turizem, gostinstvo).
- Ponovno vzpostavljanje ekstenzivnih travnikov, bodisi iz intenzivnih travnikov in njiv ali iz zaraščenih površin, je drago in dolgotrajno. Marsikdaj jih tudi ni več mogoče povrnitev v prvotno stanje. Cenejše in lažje je z minimalno rabo in ob finančni pomoči ohranjati obstoječe ekstenzivne travnike.
- Steljo lahko uporabite za nastilj pri reji živali.

- Usmerjenost kmetijske politike v prihodnje kaže na izrazito smer trajnosti, zato se boste ob postopnem vključevanju površin v te oblike kmetovanja lahko postopno in brez velikih sprememb naenkrat prilagodili novim zahtevam.
- Z izvajanjem prilagojenih praks na zadostnih površinah se boste lahko izognili strožjim ukrepom in režimom v prihodnje. Če bo stanje še naprej podobno trenutnemu, je uvedba strožjih režimov v prihodnje nujna.

8. ODGOVORI NA NAJPOGOSTEJŠA VPRAŠANJA

Zakaj sta določena dva datuma – 10.7. in 1.8.?

Kdaj bo možna prva košnja v letu je pri tej intervenciji odvisno od prisotnosti kosca. Če kosec ne bo prisoten, bo košnja možna po 10.7. Če bo kosec opažen, bo prva raba možna šele po 1.8.

Kako bom vedel, kdaj lahko grem kositi?

Vsako leto boste o datumih obveščeni s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja. Ni nujno, da boste vse travnike, ki jih boste vključili v operacijo, vsako leto kosili po enakih časovnih omejitvah. Raba bo namreč vsako leto določena na podlagi prisotnosti kosca.

Ali je mogoče, da bom moral del svojih GERKov kositi po 10.7., del pa po 1.8.?

Da, to je mogoče. Da boste vedeli, kateri GERK pokositi ob katerem času, počakate na letni dopis s strani ARSKTRP, kjer bo za vse vaše GERKe opredeljeno, kdaj jih kosite.

Kako bom vedel, ali je na moji površini kosec? Ali moram sam gledati, kje so kosci?

Ne, ni vam potrebno spremljati, kje so kosci. O času košnje vas bo vsako leto obvestila ARSKTRP (v drugi polovici junija) z dopisom. Če boste morali kositi po 1.8., boste vedeli, da ste imeli na površinah kosca. V kolikor boste lahko kosili po 10.7. boste vedeli, da v tem letu na površinah kosca niste imeli.

Ali lahko vpišem način košnje z nepokošenim rešilnim otokom na kateremkoli GERKu?

Način košnje s puščanjem rešilnega otoka je primeren in izvedljiv samo na velikih GERKih. Vpišete ga lahko le na tistih GERKih, kjer boste lahko izvedli košnjo od zunanje strani travnika proti sredini ter na sredini pustili nepokošen rešilni otok. Rešilni otok mora na najožjem delu meriti vsaj 10 m, na najširšem delu pa ne sme presegati 20 m. Zato dobro premislite, na katerih površinah boste to zahtevo lahko izvedli!

9. DODATNE INFORMACIJE

- Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana, Cankarjev trg 5, 1360 Vrhnika; Tel.: +386 01 01 750 20 08
Elektronska pošta: ana.pecjak@lj.kgzs.si
- Kmetijsko gozdarski zavod Ljubljana, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana; Tel.: 01 513 07 24
Elektronska pošta: anton.zavodnik@lj.kgzs.si
- Zavod RS za varstvo narave, OE Ljubljana, Cankarjeva 10, 1000 Ljubljana; Tel: +386 01 2445 352;
Elektronska pošta: judita.lea-krek@zrsvn.si oz.
- Zavod RS za varstvo narave, Osrednja enota, Tobačna ulica 5, 1000 Ljubljana; Tel. +386 01 230 95 19;
Elektronska pošta: mateja.zvikart@zrsvn.si.

10. LITERATURA

Blažič B., Denac K. (2022): Kosec *Crex crex*. Str. 72-88. V: Denac K., Basle T., Blažič B., Bordjan D., Božič L., Denac D., Kmecl P., Koce U., Mihelič T.: Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000 v letu 2022. Poročilo. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. DOPPS, Ljubljana.

Božič L. et al., 2007: Kosec, varuh vlažnih travnikov. DOPPS, Ljubljana.

Uredba o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti, naravne ali druge omejitve ter Natura 2000 iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027. (2023). Uradni list RS, (34/23).

Zbirna vloga 2023 – navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023 – 2027, Izdajatelj Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2023

Žvikart, M., Novak, A., 2023: Intervencije, ki prispevajo k ohranjanju naravnih virov, biotske pestrosti in krajine (Priročnik za kmete). Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Ljubljana.